

(דף כ"א ע"א) חָכֶם גָּדוֹל הָיָה, וְהָיָה רוּעָה צֹאנֵי כְּדִין וְכִשְׁוֹרָה. לְפִיכֵן, עָשָׂהוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֶךְ
עַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְלָמָּה צֹאן וְלֹא בָקָר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים צֹאן. שְׁנַאֲמַר, (יחזקאל ל"ד)
וְאַתָּן צֹאנֵי צֹאן מֵרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. וּכְתִיב, (יחזקאל ל"ו) כָּצֹאן קִדְשִׁים כָּצֹאן יְרוּשָׁלַיִם.

מֵה הַצֹּאן, כְּשִׁיקְרָבוּ עַל הַמְּזִבְחַת, בְּשִׁבְלֵם זֹכֶה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. כִּן הַמְּנַהֵיג לְיִשְׂרָאֵל כְּדִין
וְכִשְׁוֹרָה, בְּשִׁבְלֵם זֹכֶה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְעוֹד, הַרוּעָה אֶת הַצֹּאן, כְּשֶׁהַצֹּאן יוֹלֵדֵת, הַרוּעָה נוֹטֵל
אוֹתָם טְלָאִים בְּחִיקוֹ, כְּדִי שֶׁלֹּא יִלְאוּ וַיָּגְעוּ, וּמוֹלִיכֵם אַחֲרֵי אִמּוֹתָם, וּמְרַחֵם עֲלֵיהֶם. כִּן הַמְּנַהֵיג
לְיִשְׂרָאֵל, עָרִיד לְהַנְהִילֵם בְּרַחֲמִים, וְלֹא בְּאִכְזָרִיּוֹת. וְכֵן אָמַר מֹשֶׁה, (במדבר י"א) כִּי תֹאמַר אֵלַי,
שָׂאֵהוּ בְּחִיקָה וְגו'.

מֵה הַרוּעָה אֶת הַצֹּאן, כְּשֶׁהוּא רוּעָה טוֹב, מַצִּיל אֶת הַצֹּאן מִן הַזָּאֲבִים, וּמִן הָאֲרִיּוֹת. כִּן הַמְּנַהֵיג
לְיִשְׂרָאֵל, אִם הוּא טוֹב, מַצִּיל מִן הָעֲבוֹדֹת פּוֹכְבִים וּמְזֹלֹת, וּמִדִּין שֶׁל מַטָּה, וּמִדִּין שֶׁל מַעְלָה,
וּמִדְרִיכֵן לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. כִּן מֹשֶׁה, רוּעָה נֶאֱמָן הָיָה, וְרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַדְאֵי הוּא
לְרַעוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹתוֹ הַדִּין מִמֶּשֶׁ, שֶׁהָיָה רוּעָה אֶת הַצֹּאן, לְכַשְׁבִּים, כְּפִי הָרְאוּי לָהֵן, וְהַנְּקֻבוֹת
כְּפִי הָרְאוּי לָהֵן.

וּלְפִיכֵן כְּתִיב, וּמֹשֶׁה הָיָה רוּעָה אֶת צֹאן יִתְרוֹ חוֹתְנָו, וְלֹא שָׁלוּ, דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכִי מִי שֶׁנָּתַן אֶת
צְפוּרָה בְּתוֹ לְמֹשֶׁה, לֹא נָתַן לוֹ צֹאן וּבָקָר, וְהֵלֵא יִתְרוֹ עֲשִׂיר הָיָה. אֲלֵא מֹשֶׁה לֹא הָיָה רוּעָה אֶת
צֹאנֵו, כְּדִי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ בְּשִׁבְלֵי שֶׁהָיָה צֹאנֵו עִמּוֹ, הָיָה רוּעָה אוֹתָן בְּטוֹב. וְלָכֵן כְּתִיב אֶת צֹאן יִתְרוֹ
חוֹתְנָו, וְלֹא אֶת שָׁלוּ. כִּהֵן מְדִין, רַבִּי תַנְחֻום אָמַר, אֵף עַל גַּב שֶׁהָיָה עוֹבֵד פּוֹכְבִים וּמְזֹלֹת, בְּשִׁבְלֵי
שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ חֶסֶד, הָיָה רוּעָה צֹאנֵו וְכִשְׁוֹרָה, בְּמַרְעָה טוֹב שֶׁמֶן וְדָשֵׁן.

וַיִּנְהַג אֶת הַצֹּאן אַחֵר הַמְּדַבֵּר. (שמות ג') רַבִּי יוֹסִי אָמַר, מֹשֶׁה, מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד, לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ רוּחַ
הַקְּדוֹשׁ. רָאָה בְרוּחַ הַקְּדוֹשׁ, שְׁאוֹתוֹ מְדַבֵּר הָיָה קְדוֹשׁ, וּמוֹכֵן לְקַבֵּל עוֹל מַלְכוּת שְׁמַיִם עָלָיו. מֵה
עָשָׂה, הַנְּהִיג אֶת הַצֹּאן אַחֵר הַמְּדַבֵּר. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אַחֵר הַמְּדַבֵּר עַל כָּל פְּנִימִים, וְלֹא בְּמַדְבָּר,
שֶׁלֹּא רָצָה שְׁיִכְנָסוּ בְּתוֹכוֹ, אֲלֵא הִרְחִיקָם אַחֵר הַמְּדַבֵּר.

וַיָּבֵא אֶל הַר הָאֱלֹהִים חֲרָבָה, (שמות ג') הוּא לְבַדּוֹ בְּלֹא צֹאן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָאֵי אֲבָנָא, דְּמַקְבְּלָא
כְּרִזְלָא, כְּדִי חָמִי לִיה, (מחטא) מְדַלְגָא עֵילָיו. כִּן מֹשֶׁה וְהַר סִינַי, כְּשֶׁנִּרְאוּ זֶה עִם זֶה, דְּלָג עָלָיו. הָדָא
הוּא דְכְּתִיב, וַיָּבֵא אֶל הַר הָאֱלֹהִים חֲרָבָה.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מוֹכְנִים הָיוּ מִשְׁשֵׁת יָמֵי בְרֵאשִׁית, זֶה עִם זֶה. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם, נִתְרַגַּשׁ הָהָר לְמוֹל
מֹשֶׁה. וְכִיּוֹן שְׁרָאָהוּ שְׁנַכְנָס לְתוֹכוֹ, וְדָלַג בּוֹ, עָמַד הָהָר. מְלַמֵּה, שְׁשִׁמְחִים הָיוּ זֶה עִם זֶה.

אָמַר רַבִּי יַנָּאי, (נ"א רבי יוסי) יוֹדֵעַ הָיָה מֹשֶׁה, שְׁאוֹתוֹ הַר, הַר הָאֱלֹהִים הוּא. דְּכְּתִיב וַיָּבֵא אֶל הַר
הָאֱלֹהִים. דִּתְנֵן, מֵה רָאָה מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹ הַר, רָאָה עוֹפּוֹת שֶׁהָיוּ פּוֹרְחִים, וּפּוֹרְשִׁים כְּנִפְיָהֶם וְלֹא הָיוּ
נִכְנָסִים בּוֹ.

רבי יצחק (נ"א אמר ר' יצחק) אומר, ראה העופות פורחים וטסים משם, ונופלים לרגליו של משה, מיד הרגיש בענין, והעמיד את הצאן אחר המדבר, והוא נכנס לבדו.

וירא מלאך ה' אליו בלפת אש מתוך הסנה. (שמות ג) רבי תנחום אומר, שעת המנחה היתה, שמדת הדין שולטת בו. רבי יוחנן אומר, והא כתיב, (תהלים מ"ב) יומם יצנה יי' הסדו. מדת חסד קאמר, ולא מדת הדין. אומר רבי יצחק, משינא האור, עד שנוטה לרדת, נקרא יום, והוא מדת חסד. משנוטה לרדת, נקרא ערב, והוא מדת הדין. והיינו דכתיב, (בראשית א) ויקרא אלהים לאור יום.

אמר רבי יוחנן, שעת המנחה הוא, משש שעות ולמטה. דתניא ר' יצחק אומר, מהו דכתיב, (שמות ט"ז) בין הערבים תאכלו בשר ובפקר תשבועו לחם. בין הערבים, והוא שעתא (דף כ"א ע"ב) דינא תאכלו בשר. וכתיב, (במדבר י"א) הפשר עודנו בין שניהם ואף יי' חרה בעם. משום, דיבין הערבים, דינא דמלכותא שליט. ובפקר תשבועו לחם, משום דאקרי חסד ההוא שעתא, וכתיב, (תהלים נ"ב) חסד אל כל היום. וכתיב, (בראשית א) ויקרא אלהים לאור יום. דאיהו מצפרא.

רבי תנחום אומר, דא סומק, ודא חנור. סומק: בין הערבים. דכתיב, (שמות ט"ז) בין הערבים תאכלו בשר. וחוורא: בצפרא. דכתיב, ובפקר תשבועו לחם. רבי יצחק אומר, כתיב, (שמות י"ב) וישחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים וגו'. והוא שעתא למעבד דינא. רבי יהודה אומר, ולפינן משני כבשים שבכל יום, האחד מתקרב כנגד מדת החסד, והשני כנגד מדת הדין.

ואמר רבי יהודה, מהו דכתיב, (במדבר כ"ח) את הכבש האחד תעשה בפקר, ולא כתיב את הכבש הראשון, אלא את הכבש האחד, מיוחד, כנגד מדת החסד. ובכל מקום, שני, לא נאמר בו פי טוב.

רבי תנחום אומר, לפיכך, יצחק תקן תפלת המנחה, שהוא כנגד מדת הדין. אומר רבי יצחק, מפאן, (ירמיה ו') או לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב. כי פנה היום: זה מדת החסד. כי ינטו צללי ערב: שכבר גבר מדת הדין. אברהם תקן תפלת שחרית, כנגד מדת החסד.

תנו רבנן, בההיא שעתא דעאל משה לטורא דסיני, מאי טעמא אתגלי ליה בשלהובי אשתא, והוא דינא. אומר רבי יעקב (נ"א כעין) פען שעתא הוה (שעתא) גרים. ר' יוסי אומר, פלא לחד גזעא אשתרשא. כתיב, ויבא אל הר האלהים הרבה. וכתיב, (דברים ט) ובחרב הקצפתם את יי'. וכתיב, וירא מלאך יי' אליו בלפת אש מתוך הסנה. מתוך שהם עתידים להיות פסנה, פהאי דכתיב, (ישעיה ל"ג) קוצים פסוחים באש יצתו.

אמר ר' יהודה, מפאן למדנו, רחמנותו של מקום על הרשעים, דכתיב, והנה הסנה בוער באש, לעשות בהם דין ברשעים, והסנה איננו אוכל, (לעשות) אין בהם פליה. בוער באש, על כל פנים רמוז, לאש של גיהנום. אבל הסנה איננו אוכל, להיות בהם פליה.

כהוראת מו"ר שר בית הזוהר המקובל האלוכי
ר' בניהו שמואלי שליט"א

דָּבַר אַחַר וַיֵּרָא מִלְּאֵךְ יְיָ אֱלֹהֵי בְּלַבַּת אִישׁ. מָאִי טַעְמָא לְמוֹשֶׁה בְּלַבַּת אִישׁ, וְלִשְׂאֵר נְבִיאִים לָא.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָאוּ מִטְּשָׁה כְּשֵׂאֵר נְבִיאִים. דִּתְנִן, מָאֵן דְּקָרִיב לְאִשָּׁא בֵּיה אֲתוּקָה, וּמִטְּשָׁה קָרִיב
לְאִשָּׁא וְלָא אֲתוּקָה. דְּכִתְיִב, (שמות כ') וּמִטְּשָׁה נִגְשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים. וּכְתִיב, וַיֵּרָא
מִלְּאֵךְ יְיָ אֱלֹהֵי בְּלַבַּת אִישׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה.

רַבִּי אַבְאָ אָמַר, הָאִי דְּמִטְּשָׁה, אֵית לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיה בְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה, עַל מַה כְּתִיב, פִּי מִן הַמַּיִם
מְשִׁיתֶהוּ. מָאֵן דְּאֲתַמְּשֵׁךְ מִן מִיָּא, (דִּינָא עֲלָאָה) לָא דְחִיל מְנוּרָא. דִּתְנִינָא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵאַתְר
דְּאֲתַגְזֹר מִטְּשָׁה, לָא אֲתַגְזֹר בְּר נֶשׁ אֲחֵרָא. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּעִשְׂרֵה דְרָגִין אֲשַׁתְּכֻלְל. דְּכִתְיִב, (במדבר
י"ב) בְּכָל בֵּיתִי נִיָּאֵן הוּא. וְלֹא נִיָּאֵן בֵּיתִי. וְכַאֲדָה חוֹלְקִיה דְּדָבַר נֶשׁ, דְּמָרִיבָה אֲסֵהִיד בְּדִין עֲלוּי.

אָמַר רַב דִּימִי, וְהָא כְּתִיב (דברים ל"ד) וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמִטְּשָׁה. וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי,
בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאוּמוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמִנּוּ בְּלָעָם. אָמַר לִיְהוָה, וְדָאִי שְׂפִיר קְאָמְרַת, אֲשַׁתִּיק.
כִּד אַתָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, אַתְּוּ, שְׂאִילוֹ קָמִיהָ הָאִי מִלְּהָ.

פְּתַח וְאָמַר, קוּטִיפָא דְקַרְנֵטִי, אֲתַעְרְבָא בְּאַפְרָסְמוֹנָא טַבָּא חַס וְשְׁלוֹם. אֲלָא, וְדָאִי כִּד הוּא,
בְּאוּמוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמִנּוּ בְּלָעָם. מִטְּשָׁה עוֹבְדוֹי לְעֵילָא, וּבְלָעָם לְתַתָּא. מִטְּשָׁה, אֲשַׁתְּמַשׁ בְּכַתְרָא
קְדִישָׁא דְּמִלְּפָא עֲלָאָה לְעֵילָא. וּבְלָעָם, אֲשַׁתְּמַשׁ בְּכַתְרִין תַּתְּאִין דְּלָא קְדִישִׁין לְתַתָּא. וּבְהַהוּא
גְּוֹנָא מְמַשׁ כְּתִיב, (יהושע י"ג) וְאֵת בְּלָעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֶם הֲרִגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחֵרֶב. וְאִי סְלָקָא דְּעֵתְךָ
יִתִיר, זִיל שְׂאִיל לְאַתְנִיָּה. אַתָּא רַבִּי יוֹסִי, וְנִשְׁק יְדוּי, אָמַר, הָא חֲמִידָא (נ"א חֲמִידָא) דְּלִבְּאִי נִפְק לְבַר.
דְּהִבָּא מְשַׁמַּע, דְּאֵית עֲלָאִין וְתַתְּאִין, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, רַחֲמֵי וְדִינָא, יִשְׂרָאֵל וְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים
וּמִזְלוֹת. יִשְׂרָאֵל, מְשַׁתְּמַשִּׁין בְּכַתְרִין עֲלָאִין קְדִישִׁין. עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת, בְּכַתְרִין תַּתְּאִין דְּלָא
קְדִישִׁין. אֱלֹהֵי דִימִינָא, וְאֱלֹהֵי דְשְׂמָאלָא, וְעַל כָּל פְּנִים, מִתְּפָרְשִׁין נְבִיאֵי עֲלָאִי מְנַבְּיאֵי תַתְּאִין.
נְבִיאֵי דְקוּדְשָׁא, מְנַבְּיאֵי דְלָאו דְקוּדְשָׁא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּגוֹנָא דְהוּא